

Dětská skupina NUDZ - Neuronek

Plán výchovné práce DS NUDZ pro děti od 3 do 6 let

Národní ústav duševního zdraví se sídlem v Klecanech, Topolová 748, IČ: 00023752

Charakteristika Dětské skupiny NUDZ - Neuronek

Adresa zařízení: Dětská skupina NUDZ - Neuronek, NÚDZ, Topolová 748, 250 67 Klecany

Provozovatel: NÚDZ, Topolová 748, 250 67 Klecany

Tel. číslo: 283 088 255

e-mail: detska.skupina@nudz.cz

Kapacita zařízení: 12 dětí

Věkový rozsah dětí: 1 – 6/7 let (do zahájení povinné školní docházky)

Provozní doba: pondělí – pátek (7:30 – 16:00)

Dětská skupina NUDZ - Neuronek poskytuje pravidelnou službu péče o děti od jednoho roku věku do zahájení povinné školní docházky.

Dětská skupina NUDZ - Neuronek poskytuje tuto službu dětem zaměstnanců NÚDZ v pracovní dny (obvykle pondělí – pátek) a to v maximálním počtu 12 dětí od 1 roku do zahájení povinné školní docházky.

O tyto děti pečují nejméně 2 kvalifikované osoby, zejména v době přítomnosti alespoň jednoho dítěte mladšího dvou let.

Plán výchovné práce Neuronek

Cílem činnosti dětských skupin, jak uvádí zákon o dětských skupinách (zák. č. 247/2014 Sb. ve znění pozdějších předpisů), je péče o dítě mimo domácnost v kolektivu dětí se zaměřením na zajištění potřeb dítěte, na výchovu, rozvoj schopností, kulturních a hygienických návyků.

Pečující osoby by v zařízení Dětská skupina Neuronek měli sledovat při své práci tyto **cíle (záměry)**:

- 1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání**
- 2. osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost**
- 3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí**

Výstupem těchto cílů je soubor klíčových kompetencí důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince, jejichž pojetí a obsah vychází z hodnot společností přijímaných a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence přispívají ke spokojenému a úspěšnému životu člověka a k posilování funkcí občanské společnosti.

Pro etapu předškolního vývoje jsou za **klíčové** považovány tyto **kompetence**:

- 1. kompetence k učení**
- 2. kompetence k řešení problémů**
- 3. kompetence komunikativní**
- 4. kompetence sociální a personální**
- 5. kompetence činnostní a občanské**

Předpokládá se, že pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné klíčové kompetence v následující úrovni:

1. Kompetence k učení

dítě po ukončení předškolního období:

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí

2. Kompetence k řešení problémů

dítě po ukončení předškolního období:

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem

- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
- při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

3. **Komunikativní kompetence**

dítě po ukončení předškolního období:

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

4. **Sociální a personální kompetence**

dítě po ukončení předškolního období:

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídí, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim
- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

5. Činnostní a občanské kompetence

dítě po ukončení předškolního období:

- svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

Oblasti jsou pro potřeby plnohodnotného předškolního rozvoje a výchovy nazvány:

1. Dítě a jeho tělo
2. Dítě a jeho psychika
3. Dítě a ten druhý
4. Dítě a společnost
5. Dítě a svět

Jednotlivé oblasti se vzájemně prolínají, prostupují, ovlivňují a podmiňují a ukazují tak na neustálou přítomnost všech oblastí. Z toho vyplývá i nutnost přirozeného propojování těchto oblastí v praxi. Realizovat totiž samostatně jednotlivé oblasti by bylo umělé, nereálné a nepříjemné. Čím úplnější a dokonalejší bude propojení všech oblastí, a zároveň i podmínek, za kterých probíhá, tím bude rozvoj dítěte přirozenější, účinnější a hodnotnější.

Každá oblast zahrnuje tyto vzájemně propojené kategorie:

- Jednotlivé **oblasti** (díleč cíle) vyjadřují, co by měla pečující osoba v průběhu předškolního období sledovat, co by měla u dítěte podporovat.
- **nabídka** je souborem praktických a intelektových činností, popř. příležitostí, vhodných k naplňování cílů a k dosahování výstupů.
- Očekávané **výstupy** jsou díleč výstupy, které je možno obecně považovat v této úrovni za dosažitelné. Jsou formulovány tak, aby měly charakter způsobilostí (kompetencí). Nejedná se o výčet schopností, poznatků, dovedností kognitivních i praktických, postojů a hodnot, ale o jejich vzájemné propojení, o jejich jednoduché soubory dítětem prakticky využitelné. Tyto výstupy jsou formulovány pro dobu, kdy dítě předškolní období ukončuje, s tím, že jejich dosažení není pro dítě povinné.

Oblasti jsou formulovány v tzv. **integrovaných blocích** (tématech). Každý takový blok je vytvořen tak, aby se v nich všechny oblasti integrovaly (zasahovaly), ať už některá oblast bude převažovat a jiná se bude daného bloku dotýkat jen okrajově.

Dětská skupina Neuronek pracuje s těmito integrovanými bloky (pro práci s dětmi používá názvy v závorkách):

1. **VZTAHY** (Neuronek je kamarád, má nás všechny velmi rád, budeme si spolu hrát, smát se, zpívat, povídat.)

Charakteristika: Záměrem tohoto integrovaného bloku je především vytvořit podmínky a prostředí, které usnadní nejen nástup do dětské skupiny, ale také pomůže vytvářet nové vztahy a kamarádství mezi dětmi, také však mezi dětmi a personálem dětské skupiny. Dítě se seznamuje s pravidly skupiny, učí se a upevňuje sebeobslužné činnosti. Posilujeme získání jistoty a důvěry, získání citové samostatnosti, podporujeme rozvoj sebevědomí, rozvíjíme prosociální postoje a jejich interaktivní a komunikativní dovednosti.

Tematické celky:

- 1.1. Já a moji kamarádi
- 1.2. Naše Neuronková pravidla
- 1.3. Už jsem tady jako doma
- 1.4. Neuronek nám ukazuje, jak se spolu dohromady hraje.
- 1.5. Co už umím, co už znám
- 1.6. Slavíme narozeniny
- 1.7. Kalendář skupiny

2. **ZDRAVÍ** (Neuronek moc dobře ví, co dělat, aby byl zdravý, hop a skok a zase zpět, s Neuronkem jsme zdraví hned!)

Charakteristika: Záměrem tohoto bloku je podpora vztahu dítěte k sobě samému (zodpovědnost za své zdraví) a k ostatním, jeho prožívání a vnímání sebe samého. Podpora všech smyslů dítěte, jeho poznávacích, pozorovacích a pohybových schopností a dovedností. Rozvoj fyzické zdatnosti a obratnosti, rozlišovat, co zdraví prospívá a co mu škodí, přiblížit dítěti zdravý životní styl, znát a pojmenovat části těla a orgány, jejich funkce, péče o tělo, poskytování první pomoci, nebát se lékaře, seznamovat děti s nebezpečnými předměty, zvířaty, přístroji a látkami, být obezřetný při setkání s cizími lidmi a pravidly silničního provozu a různých dopravních prostředků.

Tematické celky:

- 1.1. Cestou, necestou, polem nepolem, pojedu se svým malotraktorem.
- 1.2. Sklízíme zahrádku, sbíráme plody
- 1.3. Jak se správně oblékám.
- 1.4. Co dám tělu k obědu?
- 1.5. Ruce, nohy, tělo mám, copak s nimi udělám?
- 1.6. Neuronek musí k doktorovi
- 1.7. Co mé oči vidí, co mé uši slyší
- 1.8. V zdravém těle, zdravý duch
- 1.9. Neuronek nám ukazuje, co nás někdy ohrožuje.

3. **PŘÍRODA** (Příroda je krásná paní, Neuronek ji stále chrání; lesy, ptáci, strom i květ, barevný je ten náš svět!) **Voda, vzduch i kamínky**

Charakteristika: Upevňování pocitu sounáležitosti se vším, co dítě obklopuje a co prožívá, tedy vnímání v prostředí živé a neživé přírody. Uvědomění si změn, ke kterým dochází v přírodě a v průběhu roku (roční období, přírodní jevy), ochrana a péče o životní prostředí, seznámení s životem a stavbou těla rostlin a živočichů, s jejich znaky a péče o ně a s jejich významem pro člověka a orientaci v čase.

Tematické celky:

1.1. Podzimní čas

- Podzimní příroda
- Barvy podzimu
- Podzimní počasí
- Podzim v sadu
- Podzim na zahradě
- Podzim na poli
- Stromy na podzim

1.2. Jarní čas

- Jarní příroda
- Stromy a keře na jaře
- Jaro na statku
- Jaro na zahrádce
- Zvířátka se probudila

1.3. Zimní čas

- Zimní příroda
- Zimní počasí
- Zimní radovánky
- Zvířata v zimě

1.4. Letní čas

- Letní příroda
- Léto na zahradě
- Léto v lese
- Léto u rybníka

1.5. Šepot stromů a keřů.

1.6. Vůně květin

- Rostliny kvetoucí
- Rostliny nekvetoucí
- houby
- Stavba těla rostlin
- Znaky života rostlin
- Význam rostlin pro člověka

1.7. Zvířata a jejich život (savci, ptáci, plazi, obojživelníci, ryby, hmyz)

- Život ve vodě
- Život na souši
- Život pod zemí
- Obojživelníci
- Život ve vzduchu
- Užitečnost a nebezpečí zvířat
- Co zvířátka jedí
- Zvířátka a jejich tělo
- Znaky života zvířat

1.8. Koloběh života

1.9. Třídíme odpad

1.10. Voda, oheň, země, vzduch

1.11. Neuronek a hodiny

4. **CO JE KOLEM NÁS** (Neuronek je všudobýlek, vypráví a ukazuje, očima se dívá, svět s námi odkrývá.)

Charakteristika: Rozvíjet poznatky o živé a neživé přírodě, rozvíjení vnímání sebe samého v širším prostředí (stát, svět, planeta, vesmír, hory, řeky). Rozšiřovat poznatky a zájem o další kultury života, poznávat život ve městě a na vesnici, obchody, okolí obce a turistické mapy. Seznámení s lidskými výtvoři, které lidi vytvořily a s vlastnostmi látek a jejich pokusy.

Tematické celky:

- 1.1. Poznáváme naši zemi
- 1.2. Putujeme po světě (státy a světadíly)
- 1.3. Letíme vesmírem
- 1.4. Co člověku pomáhá
- 1.5. Co se z čeho vyrábí
- 1.6. Těšíme se na prázdniny
- 1.7. I když stejně vypadáme, každý jinou barvu a jazyk máme
- 1.8. Výšlap máme do kopečka, dole teče krásná říčka.
- 1.9. Neuronek dělá pokusy.
- 1.10. Poznáváme život obce.
- 1.11. Neuronek nakupuje, co dnes asi potřebuje.
- 1.12. Tvary kolem nás.

5. **SVĚT PŘÍBĚHŮ A POHÁDEK** (Neuronek je velký kouzelník, nosí s sebou spoustu zajímavých knih, vypravuje příběhy a pohádky, objevuje s námi různé tradice a svátky.)

Charakteristika: Rozvíjení a podporování vztahu ke kulturnímu bohatství, tradicím a svátkům, jejichž součástí je pospolitost a intenzivní prožitky, ať již v kruhu rodinném či ve společenství, ve kterém se dítě pohybuje. Rozšiřování oblasti vnímání a prožívání dítěte o multikulturní prostředí a zážitky, rozvíjet komunikativní dovednosti a kultivovaný projev a zájem o další formy sdělení (výtvarné, hudební, pohybové i dramatické). Přiblížit bezpečí domova a sounáležitost v rodině, nebýt lhostejný vůči svému okolí, posilovat vztah k rodičům a starým lidem. Seznámit děti s lidovými říkadly a zvyky v souvislosti s rokem, rozvíjet jejich estetické vnímání a tvoření, vést k radostnému prožívání oslav, poznávat zaměstnání dospělých lidí a mít poznatky o kladném vztahu k práci.

Tematické celky:

1.1. Křížem, krážem do pohádky	1.7. Strašidelný karneval
1.2. Moje nejmilejší knížka	1.8. Těšíme se na Vánoce
1.3. Co najdeme v knížkách	1.9. Přejeme maminkám a tatínkům
1.4. Moje rodina, moji nejbližší	1.10. Všechny děti na světě mají
1.5. Každý dělá to, co umí, vaří, léčí,
staví domy.	svátek, usměj se!
1.6. Co nám řekl kalendář	1.11. Malujeme vajíčka

1. VZTAHY

JÁ, CITY, VŮLE, PRAVIDLA CHOVÁNÍ, PSYCHIKA, SEBEOSLUHA, SEBEUPLATNĚNÍ, SEBEVĚDOMÍ, ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ, SITUAČNÍ CHOVÁNÍ, DĚTI A PROSTŘEDÍ, HRA

- pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí (*kompetence k učení*)
- učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých (*kompetence k učení*)
- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou (*komunikativní kompetence*)
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci (*kompetence komunikativní*)
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého (*kompetence k řešení problémů*)
- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy (*sociální a personální kompetence*)
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat (*činnostní a občanské kompetence*)
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky (*činnostní a občanské kompetence*)
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá (*činnostní a občanské*)

1. DÍTĚ A JEHO TĚLO (BIOLOGICKÁ)

- **Dílčí cíle:**
 - osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
 - rozvoj a užívání všech smyslů
- **Nabídka:**
 - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí
 - jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
 - činnosti zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- **Očekávané výstupy**
 - chovat se obezřetně při setkání s cizími a neznámými osobami (zdraví a bezpečí)
 - mít povědomí o některých způsobech ochrany zdraví a bezpečí (zdraví a bezpečí)
 - zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (sebeobsluha)
- **Konkretizované očekávané výstupy**
 - uvědomovat si, co je nebezpečné

- projevovat bezpečný odstup vůči cizím osobám
- chovat se přiměřeně a bezpečně ve známém prostředí (např. ve školním prostředí, na hřišti, na veřejnosti, v přírodě)
- vědět, jak se vyhnout nebezpečí (být opatrné, obezřetné, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc, koho přivolat)
- bránit se projevům násilí
- pečovat o osobní hygienu, samostatně zvládat pravidelné běžné denní úkony (např. používat toaletní papír a splachovací zařízení, mýt si a utírat ruce, umět používat kapesník)
- samostatně se oblékat, svlékat, obouvat, zapnout knoflíky, zipy, zavázat tkaničky
- samostatně jíst, používat příbor, nalít si nápoj, popř. polévku, používat ubrousek
- postarat se o své osobní věci, o hračky a pomůcky
- udržovat pořádek

2. **DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA (PSYCHOLOGICKÁ)**

• **Dílčí cíle:**

- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- rozvoj citění a prožívání
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci
- rozvoj poznatků, schopností, dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj komunikativních dovedností

• **Nabídka:**

- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení v projevu citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště emocí záporných, např. hněvu, zlosti, úzkosti apod.)
- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující obhajování vlastních názorů, rozhodování, sebehodnocení
- společné diskuse, rozhovory
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

• **Očekávané výstupy:**

- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, ve vhodně zformulovaných větách (jazyk a řeč)
- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího) – vnímání
- záměrně se soustředit – pozornost
- vyjadřovat svou fantazii a představivost v tvořivých činnostech
- rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu a funkci
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným (řešení problémů učení)
- řešit problémy, situace (řešení problémů, učení)
- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory (sebevědomí, sebeuplatnění)
- uvědomovat si svou samostatnost, orientovat se ve skupině (sebevědomí a sebeuplatnění)

- vyjádřit svůj souhlas, umět říci ne v konkrétní situaci (sebevědomí a sebeuplatnění)
 - podílet se na organizaci hry a činnosti
 - ve známých a opakujících se situacích, kterým rozumí, se snažit ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování (sebeovládání a přizpůsobivost)
 - přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky (sebehodnocení)
 - uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (vůle, vytrvalost, city a jejich projevy)
 - prožívat a dětským způsobem projevoval, co cítí, snažit se ovládat afektivní chování (vůle, vytrvalost, city a jejich projevy)
- **Konkretizované očekávané výstupy:**
- zaregistrovat změny ve svém okolí (všimnout si a rozpoznat, co se změnilo např. ve třídě, na kamarádovi)
 - znát většinu slov a výrazů běžně používaných v prostředí dítěte (sdělit svoje jméno, příjmení, kamarádů)
 - dokončit hru, neodbíhat od ní
 - uposlechnout pokyn dospělého a řídit se jím
 - rozvíjet a obohacovat hru podle své představivosti a fantazie
 - pochopit význam piktogramu (např. pravidla chování ve skupině)
 - jednoduchý problém vyřešit samostatně i ve spolupráci s kamarády, při složitějších se poradit, postupovat podle pokynů a instrukcí
 - poznat napsané své jméno, podepsat se tiskacím písmem svým jménem, popř. graficky označit své výtvoř (např. použít nějaký symbol)
 - odlišit hru od systematické povinnosti
 - přijímat pobyt v mateřské škole popř. i na ozdravně rekreačním pobytu jako běžnou součást života (vědet, že rodiče chodí do zaměstnání, dítě do mš)
 - zapojovat se do činností, komunikovat a kooperovat s dětmi i se známými dospělými, odmítnout neznámé dospělé
 - respektovat a přijímat přirozenou autoritu dospělých
 - uvědomovat si, že fungování skupiny je postaveno na pravidlech soužití, podílet se na nich a respektovat je
 - snažit se uplatnit své přání, obhájit svůj názor
 - přijmout roli ve hře (např. jako organizátor, jako pozorovatel, jako spoluhráč)
 - nebát se požádat o pomoc, radu
 - reagovat přiměřeně dané situaci (odmítnat agresi, přijímat vzor společenského chování, umět se podřídit)
 - hodnotit druhé, sebe hodnotit vzhledem k aktuální situaci a možnostem
 - přijímat drobný neúspěch (vnímat ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umět přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, být schopné se z něho poučit
 - přizpůsobit se společenství, projevoval zájem o spolupráci
 - umět se přizpůsobit změnám
 - odložit splnění osobních přání na pozdější dobu
 - přiměřeně reagovat ve známých situacích, umět se zklidnit, ovládnout se, potlačit projev agrese
 - rozhodovat sám o sobě (o svém chování)
 - přiměřeně reagovat ve známých situacích, umět se zklidnit, ovládnout se, potlačit projev agrese
 - přirozeně a v míře dané osobnostními předpoklady projevoval pozitivní i negativní reakce
 - projevoval se citlivě, pomáhat druhým (např. kamarádům, mladším, slabším, aj.)

3. DÍTĚ A TEN DRUHÝ (SOCIÁLNÍ)

- **Dílčí cíle:**

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- osvojení si elementárních poznatků, schopností, a dovedností důležitých pro navozování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v mateřské škole, v dětské herní skupině)
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, přizpůsobivosti apod.)
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

- **Nabídka:**

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- aktivity podporující sblížení dětí
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi) kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke starším)
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – dětská skupina (prostředí, vztahy mezi dospělými i dětmi, kamarády)
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých

- **Očekávané výstupy:**

- navazovat kontakty s dospělým (komunikace s dospělým)
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem
- spolupracovat s ostatními
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je (sociabilita)
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého, učit se přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou (sociabilita)
- respektovat potřeby jiného dítěte
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný, že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- odmítnout komunikaci, která je dítěti nepříjemná

- **Konkretizované očekávané výstupy:**

- navazovat kontakty s dospělým (např. s novou pečující osobou)
- spolupracovat s dospělým
- respektovat dospělého, komunikovat s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky)
- obracet se na dospělého o pomoc, radu atd.
- rozlišovat vhodnost oslovování i tykání a vykání
- aktivně komunikovat s druhými dětmi bez vážnějších problémů (vyprávět, povídat, poslouchat, naslouchat druhému)
- chápat a respektovat názory jiného dítěte, domlouvat se, vyjednávat
- vyhledávat partnera pro hru, domlouvat se, rozdělovat a měnit herní role, hru rozvíjet a obohacovat
- spolupracovat při hrách a aktivitách nejrůznějšího zaměření, být ostatním partnerem
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení
- obhajovat svoje potřeby, svůj postoj či přání, přijímat také názor druhého, dohodnout se na kompromisním řešení

- všimnout si, co si druhý přeje či potřebuje (např. dělit se s druhým dítětem o hračky, pomůcky, pamlsky, podělit se s jiným dítětem o činnost, počkat, vystřídat se)
- chápat, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené
- k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chovat citlivě a ohleduplně (neposmívat se mu, pomáhat mu, chránit ho)
- porozumět běžným projevům emocí a nálad (např. vnímat, že je jiné dítě smutné, zklamané nebo naopak něčím nadšené, že má radost)
- nepříjemný kontakt a komunikaci dokázat odmítnout
- bránit se projevům násilí jiného dítěte (nenechat si ubližovat, nenechat se šidit, bránit se posmívání, ohradit se proti tomu)
- uvědomit si vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří)
- spoluvytvářet prostředí pohody
- respektovat rozdílné schopnosti
- důvěřovat vlastním schopnostem
- cítit sounáležitost s ostatními
- nabídnout pomoc

4. DÍTĚ A SPOLEČNOST (SOCIOKULTURNÍ)

- **Dílčí cíle:**

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

- **Nabídka:**

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty v jednání lidí (pravda, otevřenost, upřímnost...)

- **Očekávané výstupy:**

- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (společenská pravidla a návyky)
- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i dětmi
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, učit se odmítat společensky nežádoucí chování
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti (začlenění do třídy, skupiny)
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy (začlenění do třídy a skupiny)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, třídě, v herní skupině) svoji roli, podle které je třeba se chovat
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy

- **Konkretizované očekávané výstupy:**

- umět ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci,
- dodržovat společně dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití v mateřské škole a na veřejnosti
- chápat podstatu hry a její pravidla, dodržovat pravidla her a jiných činností, hrát spravedlivě, nepodvádět, umět i prohrávat
- zacházet šetrně s vlastními a cizími pomůckami, hračkami, s knížkami, věcmi denní potřeby
- rozlišovat společensky nežádoucí chování, vnímat co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy
- pojmenovat povahové vlastnosti
- orientovat se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (třída, dětská skupina, herní skupina apod.) a umět jim přizpůsobit svoje chování
- reagovat na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazovat se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování či podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play)
- vnímat odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobovat i své přístupy
- navazovat s dětmi vztahy, mít ve skupině své kamarády, udržovat a rozvíjet s nimi přátelství
- cítit se plnohodnotným členem skupiny
- projevovat ohleduplnost a zdvořilost ke svým kamarádům i dospělým, vážit si jejich práce i úsilí
- být schopné přistoupit na jiný názor porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu

5. **DÍTĚ A SVĚT (ENVIRONMENTÁLNÍ)**

- **Dílčí cíle:**

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- rozvoj úcty k životu
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti s lidmi, společností

- **Nabídka:**

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- praktické užívání hraček, předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- smysluplné činnosti přispívající k péči o školní prostředí a blízké okolí

- **Očekávané výstupy:**

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (poznatky, soc. inf.)
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se jim (adaptabilita ke změnám)

- **Konkretizované očekávané výstupy:**

- orientovat se ve školním prostředí, vyznat se v blízkém okolí (vědět, co se kde v blízkosti mateřské školy nachází, např. obchody, zastávka, hřiště, škola, pošta, policie, lékař, knihovna, hasiči, sportoviště)
- zvládat běžné činnosti, požadavky i jednoduché praktické situace, které se v mateřské škole opakují
- rozumět běžným okolnostem a dějům, jevům a situacím, s nimiž se běžně setkává (rozumět tomu, co se ve známém prostředí děje)
- vědět, že se stále něco děje, že všechno kolem plyne, vyvíjí se a proměňuje běžně proměnlivé okolnosti v mateřské škole vnímat jako samozřejmé a přirozené se tomuto dění přizpůsobovat

2. ZDRAVÍ

BEZPEČNOST, TĚLO, SMYSLY, DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY, POHYB, MOTORIKA

- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých (*kompetence k učení*)
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům (*kompetence k učení*)
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu (*kompetence k řešení problémů*)
- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými pohybovými prostředky (*komunikativní kompetence*)
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim (*sociální a personální kompetence*)
- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost (*sociální a personální kompetence*)
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (*činnostní a občanské*)
- svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat (*činnostní a občanské*)

1. DÍTĚ A JEHO TĚLO (BIOLOGICKÁ)

- **Dílčí cíle:**
 - osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
 - osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
 - vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu
 - uvědomění si vlastního těla
 - rozvoj a užívání všech smyslů
- **Nabídka:**
 - zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
 - činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
 - příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
 - lokomoční pohybové činnosti
 - činnosti relaxační, odpočinkové zajišťující zdravou atmosféru
 - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích), k prevenci nemocí, nezdavých návyků a závislostí
 - smyslové a psychomotorické hry

- **Očekávané výstupy:**

- zachovávat správné držení těla (fyzický rozvoj a pohybová koordinace)
- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (sebeobsluha)
- zvládnout základní pohybové dovednosti
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla
- ovládat dechové svalstvo
- pojmenovat části těla a některé orgány, znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, pohybem a sportem (zdraví a bezpečí)
- rozlišovat, co zdraví prospívá a co mu škodí (zdraví a bezpečí)
- mít povědomí o významu péče, o čistotu a zdraví, aktivního pohybu a zdravé výživy (zdraví a bezpečí)

- **Konkretizované očekávané výstupy:**

- postavit se zpříma a udržet správné držení těla po dobu vnější kontroly
- běhat, skákat, udržovat rovnováhu na jedné noze
- vyrovnávat svalové dysbalance v běžném pohybu
- pečovat o osobní hygienu, samostatně zvládat pravidelné běžné denní úkony
- udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce
- pojmenovat viditelné části těla včetně některých dílčích částí (např. rameno, koleno, loket, zápěstí) a některé vnitřní orgány (např. srdce, plíce, mozek, žaludek)
- mít poznatky o narození, růstu těla a jeho základních proměnách
- znát základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích pohybu a sportu, hygieny, zdravé výživy, činnosti a odpočinku, pobytu v přírodě, otužování) a o faktorech poškozujících zdraví včetně návykových látek
- uvědomovat si, co je nebezpečné
- znát a dodržovat základní pravidla chování na chodníku a na ulici (dávat pozor při přecházení, rozumět světelné signalizaci)
- vědět, jak se vyhnout nebezpečí (být opatrné, obezřetné, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc, koho přivolat)

2. **DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA (PSYCHOLOGICKÁ)**

- **Dílčí cíle:**

- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních)
- rozvoj smyslového vnímání

- **Nabídka:**

- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest
- smyslové hry
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat situaci

- **Očekávané výstupy:**

- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (vnímání)
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, ve vhodně zformulovaných větách
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (vnímání)
- uvědomovat si svoje možnosti a limity (sebeovládání, přizpůsobivost)
- záměrně se soustředit a udržet pozornost (pozornost, soustředěnost, paměť)
- orientovat se v prostoru i v rovině
- přemýšlet, uvažovat a své myšlenky i úvahy vyjádřit

- **Konkretizované očekávané výstupy:**

- používat jednoduchá souvětí, vyjádřit myšlenku, nápad, mínění, popsat situaci, událost, vyjádřit svoje pocity, prožitky
- rozlišit známé chutě a vůně i zápachy (např. slané, sladké, kyselé, hořké, vůni koření, různých pochutin)
- uplatňovat postřeh a rychlost
- rozlišovat vpravo – vlevo na vlastním těle, v prostoru s oporou o nějaký předmět
- orientovat se v prostoru podle slovních pokynů
- správně reagovat na světelné signály
- chápat jednoduché souvislosti, nacházet znaky společné a rozdílné, porovnat, dle společných či rozdílných znaků (např. vybrat všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňovat vybrat ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky atd.), řešit jednoduché labyrinty, rébusy a hádanky

3. DÍTĚ A TEN DRUHÝ (SOCIÁLNÍ)

- **Dílčí cíle:**

- ochrana osobního soukromí a bezpečí
- rozvoj komunikativních dovedností

- **Nabídka:**

- hry a situace, kde se děti učí chránit soukromí a bezpečí
- verbální i neverbální komunikační aktivity
- pohybové hry
- společné povídání

- **Očekávané výstupy:**

- spolupracovat s ostatními
- respektovat potřeby jiného dítěte

- **Konkretizované očekávané výstupy**

- spolupracovat při aktivitách nejrůznějšího zaměření
- chápat a respektovat názory jiného dítěte
- respektovat rozdílné schopnosti
- důvěřovat vlastním schopnostem

4. DÍTĚ A SPOLEČNOST (SOCIOKULTURNÍ)

- **Dílčí cíle:**

- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu

- **Nabídka:**

- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu

- **Očekávané výstupy:**

- pochopit, že každý má ve společenství svoji roli

- aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebně pohybových činností
- **Konkretizované očekávané výstupy**
 - cítit se plnohodnotným členem skupiny
 - být schopné přistoupit na jiný názor, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu
 - vyjadřovat se hudebně pohybovou činností

5. DÍTĚ A SVĚT (ENVIRONMENTÁLNÍ)

- **Dílčí cíle:**
 - osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- **Nabídka:**
 - poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
 - hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat
- **Očekávané výstupy:**
 - orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (poznatky, soc. informovanost)
 - rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat
 - uvědomovat si, že způsobem, jakým se lidé chovají, ovlivňují vlastní zdraví
- **Konkretizované očekávané výstupy**
 - zvládat běžné činnosti, požadavky i jednoduché praktické situace, které se v dětské skupině opakují
 - rozumět běžným okolnostem a dějům, jevům a situacím, s nimiž se běžně setkává (rozumět tomu, co se ve známém prostředí děje
 - chápat základní pravidla chování pro chodce
 - uvědomovat si, že každý může svým chováním podporovat či narušovat zdraví

3. PŘÍRODA

PŘÍRODA ŽIVÁ A NEŽIVÁ, POČASÍ, ROČNÍ OBDOBÍ

- Soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů (*kompetence k učení*)
- Klade otázky a hledá na ně odpovědi (*kompetence k učení*)
- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost (*kompetence k řešení problémů*)
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti (*kompetence k řešení problémů*)
- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog (*kommunikativní kompetence*)
- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky (*sociální a personální*)
- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej (*sociální a personální*)
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit (*činnostní a občanské*)
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení (*činnostní a občanské*)
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky (*činnostní a občanské*)

1. DÍTĚ A JEHO TĚLO (BIOLOGICKÁ)

- **Dílčí cíle:**
 - rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí)
 - rozvoj a užívání všech smyslů
- **Nabídka:**
 - lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)
 - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
 - činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným ílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
 - výlety do okolí, přírody

- **Očekávané výstupy:**

- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem (fyzický rozvoj a pohybová koordinace)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, nástroji a materiály (jemná motorika)
- zvládat jednoduchou obsluhu, pracovní úkony (sebeobsluha)
- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby v různém prostředí
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku
- zvládat pracovní úkony

- **Konkretizované očekávané výstupy**

- běhat, skákat, udržovat rovnováhu na jedné noze
- vyrovnávat svalové dysbalance v běžném pohybu
- otočit se čelem vzad bez ztráty rovnováhy a orientace
- zvládat nižší překážky, zvládat různé druhy lezení
- házet a chytat míč, užívat různé náčiní, nářadí
- užívat různé pomůcky k pohybu (tříkolky, koloběžky, odrážedla)
- pohybovat se koordinovaně a jistě, a to i v různém přírodním terénu (např. v lese, na sněhu, v písku)
- pohybovat se dynamicky po delší dobu (např. běhat při hře 2 minuty a více)
- být pohybově aktivní po delší dobu (10 minut a více) v řízené i spontánní aktivitě
- upřednostňovat užívání pravé či levé ruky při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje
- tužku držet správně, tj. dvěma prsty, třetí podložený, s uvolněným zápěstím
- zvládat výtvarné činnosti, provádět jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami (např. tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami) a materiály (např. papírem-překládání, textilem, modelovací hmotou)
- kreslit, malovat, modelovat, vytrhávat, stříhat, lepit, vytvářet objekty z přírodních i umělých materiálů
- zacházet správně s jednoduchými rytmickými a hudebními nástroji (např. trianglem, bubínkem, chřestidly)
- zvládat jednoduché úklidové práce
- postarat se o své pomůcky

2. DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA (PSYCHOLOGICKÁ)

- **Dílčí cíle:**

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- vytváření základů pro práci s informacemi
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k učení, k intelektovým činnostem, podpora a rozvoj zájmu o učení

- **Nabídka:**

- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
 - záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
 - konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
 - činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
 - hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
 - činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplné praktické aplikaci
 - hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
 - řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
 - smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
 - činnosti zaměřené k vytváření (chápání pojmů, osvojování poznatků, vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, obraz. materiálem apod.)
- **Očekávané výstupy:**
 - porozumět slyšenému (jazyk a řeč)
 - vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího) - (vnímání)
 - vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení (pozornost, soustředěnost)
 - vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) – (tvořivost, fantazie)
 - orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase (časoprostorová orientace)
 - chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a dle potřeby je využívat (základní matematické, číselné, početní pojmy a operace)
 - řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně (řešení problémů)
 - přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky (sebehodnocení) – (sebeovládání, přizpůsobivost)
 - záměrně se soustředit a udržet pozornost (pozornost, soustředěnost, paměť)
 - zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (poznávací schopnosti)
 - postupovat podle instrukcí a pokynů (řešení problémů, učení)
 - uvědomovat si svoje možnosti a limity
 - těšit se z hezkých a příjemných zážitků, přírodních i kulturních krás
 - **Konkretizované očekávané výstupy**
 - znát většinu slov a výrazů běžně používaných v prostředí dítěte
 - mít přiměřeně bohatou slovní zásobu, dokázat osvojená slova aktivně uplatnit v řeči, používat větší množství slovních obrátů, správně určovat a pojmenovávat věci a jevy ve svém okolí
 - sledovat a zachytit hlavní myšlenku příběhu, vyslechnutý příběh převyprávět samostatně, věcně správně, popř. dokázat odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat
 - předat vzkaz
 - rozkládat slova na slabiky
 - vyčlenit hlásku na počátku a na konci slova
 - zaregistrovat změny ve svém okolí
 - sluchem rozlišit slova, slabiky, počáteční slabiky a hlásky ve slovech

- rozlišit tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky
- rozlišit hmatem vlastnosti předmětu (např. strukturu povrchu), určit tvar, materiál, počet, velikost
- udržet pozornost i při méně atraktivních činnostech
- záměrně si zapamatovat a vybavit si prožité příjemné i nepříjemné pocity (např. vyprávět zážitky z výletu), viděné (např. vyjmenovat květiny viděné na procházce), slyšené (např. zapamatovat si rytmus, melodii)
- zapamatovat si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů – sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí – kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodii (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek
- spontánně vyprávět zážitky ze svého okolí, z různých vyprávění, či co dítě prožilo příjemného i nepříjemného
- vyjadřovat fantazijní představy
- tvořivě využívat přírodní i ostatní materiály při pracovních a výtvarných činnostech, experimentovat s materiály, poznávat a využívat výrazové možnosti (vytvářet různé plošné a prostorové útvary, mísit barvy, zkoumat odlišné účinky suchých a vlhkých podkladů, aj.)
- s materiály, barvami (např. vytvořit koláž, smíchat barvy, zapouštět barvy doklovatiny)
- experimentovat s výtvarně netradičními materiály
- rozpoznat některé grafické znaky s abstraktní podobou (např. zná některé číslice, písmena
- sledovat očima zleva doprava a dle potřeby i zprava doleva, případně v dalších směrech, jmenovat objekty zleva doprava, vyhledat první a poslední objekt ve skupině, vést čáru zleva doprava, shora dolů
- rozlišovat a používat základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízko, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru, dolů) a těchto pojmů běžně užívat
- orientovat se v řadě (např. první, poslední, uprostřed
- orientovat se v časových údajích v rámci dne (např. dopoledne, poledne, odpoledne)
- rozlišovat základní časové údaje, uvědomit si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny
- slovně, výtvarně, technicky vyjádřit svoje jednoduché „nápady“, experimentovat, některé problémy řešit cestou pokus – omyl
- přicházet s vlastními nápady
- odhadnout, na co stačí, uvědomovat si, co mu nejde, co je pro ně obtížné
- přijímat drobný neúspěch (vnímat ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umět přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, být schopné se z něho poučit
- projevovat se citlivě k živým bytostem, přírodě i věcem, pomáhat druhým (např. kamarádům, mladším, slabším, aj.)

3. DÍTĚ A TEN DRUHÝ (SOCIÁLNÍ)

- **Dílčí cíle:**
 - rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- **Nabídka:**
 - činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (rodina ve světě zvířat), dětská skupina
 - běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým

- **Očekávané výstupy:**
 - spolupracovat s ostatními (komunikace s dětmi)
 - navazovat kontakty s dospělým (např. s novou pečující osobou)
- **Konkretizované výstupy:**
 - respektovat dospělého, komunikovat s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky)
 - obracet se na dospělého o pomoc, radu atd.
 - aktivně komunikovat s druhými dětmi bez vážnějších problémů (vyprávět, povídat, poslouchat, naslouchat druhému)
 - chápat a respektovat názory jiného dítěte, domlouvat se, vyjednávat
 - vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení

4. DÍTĚ A SPOLEČNOST (SOCIOKULTURNÍ)

- **Dílčí cíle:**
 - rozvoj společenského i estetického vkusu
 - seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- **Nabídka:**
 - tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu
- **Očekávané výstupy:**
 - Pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, v herní skupině) svoji roli
 - Zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných činností, dovedností a technik (kultura, umění)
 - Vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální
 - Aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí dětské skupiny
- **Konkretizované výstupy:**
 - být schopné přistoupit na jiný názor porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu
 - zobrazovat objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky (např. kresbou, malbou, plošným a prostorovým vytvářením s využíváním různých materiálů – viz výše)
 - vyjadřovat se zpěvem, hrou na jednoduché rytmičné či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností

5. DÍTĚ A SVĚT (ENVIRONMENTÁLNÍ)

- **Dílčí cíle:**
 - pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
 - rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- **Nabídka:**
 - přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
 - praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
 - přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
 - pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
 - ekologicky motivované hravé aktivity (ekohry)
 - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí
- **Očekávané výstupy:**
 - mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte (poznatky, so. informovanost)
 - mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se lidé chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí (vztah k život. prostředí)
 - pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (vztah k živ. prostředí)
 - všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- **Konkretizované výstupy:**
 - rozumět běžným okolnostem a dějům, jevům a situacím, s nimiž se běžně setkává (rozumět tomu, co se ve známém prostředí děje)
 - mít poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se v praxi setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé i neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře či technice)
 - uvědomovat si, že jak je svět přírody pestrý
 - zajímat se, co se v okolí děje, všimnout si dění změn ve svém okolí (např. v přírodě), proměny komentovat, přizpůsobit oblečení – rozlišení pocitu chladu a tepla, chování
 - znát, co je škodlivé a nebezpečné (různé nástrahy a rizika ve spojení s přírodou) i neovlivnitelné – vítr, déšť, záplavy, teplo, sucho, mrazy), co může ohrožovat zdravé životní prostředí
 - uvědomovat si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí (podporovat či narušovat zdraví, přírodní prostředí i společenskou pohodu)
 - všimnout si nepořádku a škod, dbát o pořádek a čistotu, starat se o rostliny, zvládat drobné úklidové práce, nakládat vhodným způsobem s odpady, chápat význam třídění odpadu chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.
 - spoluvytvářet pohodu prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně)
 - být citlivý k přírodě

4. CO JE KOLEM NÁS

ZEMĚ, VESMÍR, SVĚT, KULTURA U NÁS I VE SVĚTĚ

- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije (*kompetence k učení*)
- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem (*kompetence k řešení problémů*)
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku (*komunikativní kompetence*)
- je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem (*sociální a personální kompetence*)
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí (*sociální a personální kompetence*)
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu (*činnostní a občanské kompetence*)
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem (*činnostní a občanské kompetence*)

1. DÍTĚ A JEHO TĚLO (BIOLOGICKÁ)

- **Dílčí cíle:**
 - osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
 - vytváření základu pro práci s informacemi
 - rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí)
 - rozvoj a užívání všech smyslů
- **Nabídka:**
 - konstruktivní a grafické činnosti
 - lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)
 - manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
 - činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným ílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
 - výlety do okolí, přírody

- **Očekávané výstupy:**

- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (fyzický rozvoj a pohybová koordinace)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, nástroji a materiály (jemná motorika, koordinace ruky, oka)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku

- **Konkretizované výstupy:**

- vyrovnávat svalové dysbalance v běžném pohybu
- napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary, popř. písmena
- pracovat se stavebnicemi, skládkami (stavět z kostek, navlékat korálky, skládat mozaiky, zavázat klíčku)
- zvládat výtvarné činnosti, provádět jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami (např. tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami) a materiály (např. papírem-překládání, textilem, modelovací hmotou)
- kreslit, malovat, modelovat, vytrhávat, stříhat, lepit, vytvářet objekty z přírodních i umělých materiálů

2. DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA (PSYCHOLOGICKÁ)

- **Dílčí cíle:**

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie

- **Nabídka:**

- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)
- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.

- **Očekávané výstupy:**

- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno (jazyk a řeč)
- připravuje se pro život v mnohojazyčné evropské společnosti (jazyk a řeč)
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (vnímání)
- rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu a funkci (poznávací schopnosti)
- přemýšlet, uvažovat, a své myšlenky i úvahy vyjádřit (poznávací schopnosti – matematika)

- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení (řešení problémů)
 - postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí (řešení problémů, učení)
 - vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost i její dokončení (vůle, vytrvalost)
 - těšit se z hezkých a příjemných zážitků, přírodních a kulturních krás i setkávání s uměním (vůle, vytrvalost)
 - vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických)
 - orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- **Konkretizované výstupy:**
- znát většinu slov a výrazů běžně používaných v prostředí dítěte (např. sdělit svoje jméno a příjmení, adresu, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, pečujících osob, rozumět většině pojmenování, které se týkají dítěti známých předmětů, popř. znát i některé, které se týkají vzdálenějšího světa)
 - sledovat a zachytit hlavní myšlenku příběhu, vyslechnutý příběh převyprávět samostatně, věcně správně, popř. dokázat odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat
 - znát, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit
 - vnímat jednoduché písně, rýmy, popěvky v cizím jazyce
 - rozlišit tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky
 - správně reagovat na světelné a akustické signály
 - rozpoznat odlišnosti v detailech (např. vyhledat a doplnit chybějící část v obrázku, jednotlivé části složit v celek, nalézt cestu v jednoduchém labyrintu, složit puzzle, hrát pexeso, domino, loto)
 - rozlišit hmatem vlastnosti předmětu (např. strukturu povrchu), určit tvar, materiál, počet, velikost
 - pamatovat si postup řešení (např. postup jednoduché stavby, postup řešení labyrintu, určitý algoritmus, zapamatovat si umístění obrázku na konkrétním místě - Pexeso)
 - zapamatovat si různé zvuky běžně užívaných předmětů – sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí – kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodii (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů, krátký rytmický celek
 - uplatňovat postřeh a rychlost
 - tvořivě využívat přírodní i ostatní materiály při pracovních a výtvarných činnostech, experimentovat s materiály, poznávat a využívat výrazové možnosti (vytvářet různé plošné a prostorové útvary, mísit barvy, zkoumat odlišné účinky suchých a vlhkých podkladů, aj.)
 - s materiály, barvami (např. vytvořit koláž, smíchat barvy, zapouštět barvy do klovatiny)
 - dokreslit chybějící části na obrázku, sestavit části v celek, vytvořit jednoduchý model, stavbu, provést obměnu, tvořit dle vlastní představy, např. stavby z kostek
 - navrhnout další varianty řešení (co by se stalo, kdyby ...)
 - experimentovat s výtvarně netradičními materiály
 - improvizovat a hledat náhradní řešení
 - rozlišit některé jednoduché obrazné symboly, piktogramy a značky, umět je používat (např. číst piktogramy, pochopit obrázkové čtení)
 - objevovat význam ilustrací, soch, obrazů
 - napodobit základní geometrické znaky a tvary (čára svislá, čára vodorovná, křížek, vlnovka, kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.)
 - napodobit některá písmena, číslice
 - rozlišovat vzájemnou polohu dvou objektů
 - rozpoznat geometrické tvary - čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník
 - rozumět a používat základní pojmy označující velikost (malý - velký, větší - menší, nejmenší - největší, dlouhý- krátký, vysoký - nízký, stejný)
 - rozumět a používat základní pojmy označující hmotnost (lehký - těžký, lehčí - těžší, nejlehčí - nejtěžší, stejně těžký)

- porovnat a uspořádat předměty dle stanoveného pravidla (např. od nejmenšího k největšímu; poznat, co do skupiny nepatří), třídit předměty minimálně dle jednoho kritéria (např. roztržít knoflíky na hromádky dle barvy, tvaru, velikosti)
- orientovat se v číselné řadě 1 – 10, vyjmenovat ji, porovnat, že 5 je více než 4, chápat číslo jako počet prvků
- posoudit početnost dvou souborů a určit počet do 6 (např. o kolik je více a o kolik je méně, kde je stejně)
- chápat, že číslovka označuje počet (např. 5 je prstů na ruce, 5 je kuliček)
- chápat jednoduché souvislosti, nacházet znaky společné a rozdílné, porovnat, dle společných či rozdílných znaků (např. vybrat všechny předměty vyrobené ze dřeva), řešit jednoduché labyrinty, rébusy a hádanky
- řešit labyrinty (sledovat cestu)
- slovně, výtvarně, technicky vyjádřit svoje jednoduché „nápady“, experimentovat, některé problémy řešit cestou pokus – omyl
- samostatně se rozhodnout v některých činnostech
- vymýšlet nová řešení nebo alternativní k běžným (např. jak by to šlo jinak, co by se stalo, kdyby) a verbalizovat je
- projevovat zájem o poznávání písmen a číslic, prohlížet si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), znát některé dětské knihy a vyprávět o nich, informace vyhledat v encyklopediích
- verbalizovat myšlenkové pochody, přemýšlet nahlas, popsat, jak problém či situaci řešit (např. jak staví stavbu, skládá puzzle)
- přijmout povinnost, soustředit se na činnost a samostatně ji dokončit
- přijímat pokyny
- plnit činnosti podle instrukcí

3. DÍTĚ A TEN DRUHÝ (SOCIÁLNÍ)

- **Dílčí cíle:**
 - rozvoj kooperativních dovedností
- **Nabídka:**
 - společenské hry, společné aktivity nejrozličnějšího zaměření
 - kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- **Očekávané výstupy:**
 - chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný, že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené (sociabilita)
- **Konkretizované výstupy:**
 - chápat, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené

4. DÍTĚ A SPOLEČNOST (SOCIOKULTURNÍ)

- **Dílčí cíle:**
 - seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
 - vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností

- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat
- **Nabídka:**
 - setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě
 - přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
 - různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
 - praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- **Očekávané výstupy:**
 - vnímat umělecké a kulturní podněty, hodnotit svoje zážitky (kultura, umění)
- **Konkretizované výstupy:**
 - v kulturních místech (např. divadle, galerii, muzeu atd.) respektovat dohodnutá pravidla a nerušit ostatní při vnímání umění
 - všimnout si kulturních památek kolem sebe (pomník, hrad, zámek, zajímavá stavba atd.)
 - zobrazovat objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky (např. kresbou, malbou, plošným a prostorovým vytvářením s využíváním různých materiálů – viz výše)

5. DÍTĚ A SVĚT (ENVIRONMENTÁLNÍ)

- **Dílčí cíle:**
 - vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, lidmi, společností, s planetou Zemí
 - vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
 - poznávání jiných kultur
- **Nabídka:**
 - kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
 - praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
 - využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními ději srozumitelnými reáliemi o naší republice
- **Očekávané výstupy:**
 - osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi (poznatky, soc. informovanost)
 - vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný (poznatky, soc. info.)
 - mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte (poznatky, soc. info.)

- **Konkretizované výstupy:**

- uvědomovat si, že jak svět přírody, tak i svět lidí je na různých částech naší planety různorodý a pestrý a ne vždy šťastný
- mít poznatky o své zemi, (znát název státu, státní vlajku, hymnu, prezidenta, hlavní město, významné svátky a události)
- mít poznatky o existenci jiných zemí, národů a kultur (znát typické znaky některých významných národů - přírodní podmínky, oblečení, zvyky, strava, stavby, kde co roste, nebo se pěstuje, žijí zvířata apod.)
- mít poznatky o planetě Zemi, vesmíru apod. (např. o koloběhu vody, střídání denních i ročních období a jejich příčinách, některých planetách)

5. SVĚT POHÁDEK A PŘÍBĚHŮ

RODINA, POHÁDKY, LIDOVÉ SVÁTKY A TRADICE, ŘEČ

- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení (*kompetence kučení*)
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit (*kompetence k řešení problémů*)
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého (*kompetence k řešení problémů*)
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává - knihy, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp. (*komunikativní kompetence*)
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyláčí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování (*sociální a personální*)
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat (*činnostní a občanská*)
- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení (*kompetence kučení*)
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit (*kompetence k řešení problémů*)
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím (*kompetence komunikativní*)
- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout (*sociální a personální kompetence*)
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění (*činnostní a občanské*)
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní (*komunikativní kompetence*)

1. DÍTĚ A JEHO TĚLO (BIOLOGICKÁ)

- **Dílčí cíle:**
 - rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
 - zdokonalování dovedností v oblasti hrubé a jemné motoriky
- **Nabídka:**
 - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
 - činnosti relaxační a odpočinkové
 - smyslové a psychomotorické hry
 - spontánní hra
 - činnosti zajišťující spokojenost a radost a vyvolávající veselí a pohodu
- **Očekávané výstupy:**
 - koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla (fyzický rozvoj a pohybová koordinace)
 - vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru (fyzický rozvoj, pohybová koordinace)

- zvládnout jemnou motoriku
- zacházet běžnými předměty, pomůckami, nástroji a materiály
- **Konkretizované výstupy:**
 - přizpůsobit či provést jednoduchý pohyb podle vzoru či pokynů
 - pohybovat se rytmicky, dodržet rytmus
 - doprovázet pohyb zpěvem (např. při pohybových hrách, při chůzi, při rytmických činnostech)
 - tužku držet správně, tj. dvěma prsty, třetí podložený, s uvolněným zápěstím
 - vést stopu tužky při kresbě, apod.
 - zvládat výtvarné činnosti, provádět jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami (např. tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami) a materiály (např. papírem-překládání, textilem, modelovací hmotou)
 - kreslit, malovat, modelovat, vytrhávat, stříhat, lepit, vytvářet objekty z přírodních i umělých materiálů
 - zacházet správně s jednoduchými rytmickými a hudebními nástroji (např. trianglem, bubínkem, chřestidly)

2. DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA (PSYCHOLOGICKÁ)

- **Dílčí cíle:**
 - rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
 - rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
 - osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)
 - osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
 - rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- **Nabídka:**
 - artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
 - společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
 - komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
 - samostatný slovní projev na určité téma
 - poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
 - vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co shlédlo
 - přednes, recitace, dramatizace, zpěv
 - grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
 - prohlížení a „čtení“ knížek
 - námětové hry a činnosti
 - hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
 - estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
 - sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
 - hry na téma rodiny, přátelství apod.

- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.)
- **Očekávané výstupy:**
 - vést rozhovor, formulovat otázky, odpovídat, slovně reagovat (jazyk a řeč)
 - sledovat a vyprávět příběh, pohádku (jazyk a řeč)
 - naučit se nazpaměť krátké texty, záměrně si zapamatovat a vybavit (pozornost, soustředěnost, paměť)
 - projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film (řešení problémů, učení)
 - podílet se na organizaci hry a činnosti (sebevědomí, sebeuplatnění)
 - prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí, snažit se ovládat své afektivní chování (vůle, vytrvalost, city)
 - zachytit a vyjádřit své prožitky (vůle, vytrvalost, city)
 - správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči (jazyk a řeč)
 - chápat prostorové a časové pojmy
 - prožívat radost ze zvládnutého a poznání (řešení problémů, učení)
 - těšit se z hezkých a příjemných zážitků
- **Konkretizované výstupy:**
 - spontánně vyprávět zážitky ze sledování filmových pohádek nebo pohádek z médií
 - vyslovovat všechny hlásky správně a mluvit zřetelně, gramaticky správně, v přiměřeném tempu, ovládat sílu a intonaci hlasu
 - znát většinu slov a výrazů běžně používaných v prostředí dítěte (např. sdělit svoje jméno a příjmení, adresu, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, pečujících osob, rozumět většině pojmenování, které se týkají dítěti známých předmětů, popř. znát i některé, které se týkají vzdálenějšího světa)
 - mít přiměřeně bohatou slovní zásobu, dokázat osvojená slova aktivně uplatnit v řeči, používat větší množství slovních obrátů, správně určovat a pojmenovávat věci a jevy ve svém okolí
 - používat jednoduchá souvětí, vyjádřit myšlenku, nápad, mínění, popsat situaci, událost, vyjádřit svoje pocity, prožitky
 - dodržovat pravidla konverzace a společenského kontaktu – řečovou kázeň (např. dokázat naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, dokázat zformulovat otázku, samostatně a smysluplně odpovědět na otázku, umět komentovat zážitky a aktivity, posuzovat slyšené)
 - porozumět se verbálně i nonverbálně (např. používat gesta, udržet oční kontakt, reagovat správně na neverbální podněty)
 - sledovat a zachytit hlavní myšlenku příběhu, vyslechnutý příběh převyprávět samostatně, věcně správně, popř. dokázat odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat
 - předat vzkaz
 - chápat jednoduché hádanky a vtipy
 - poznat a najít k sobě slova, která se rýmují, doplnit chybějící slovo rýmu
 - poznat a vyhledat slova protikladného významu (antonyma), podobného významu (synonyma), stejně znějící a slova různého významu (homonyma)
 - rozkládat slova na slabiky
 - vyčlenit hlásku na počátku a na konci slova
 - rozlišit krátké a dlouhé samohlásky
 - soustředěně poslouchat pohádku, hudební skladbu, divadelní hru (např. sledovat pozorně divadelní představení a následně ho reprodukovat), nenechat se vyrušit – neodbíhat od činnosti, pracovat v klidu
 - zapamatovat si krátké říkanky, rozpočítadla, jednoduché básničky, písničky a reprodukovat je, přijmout jednoduchou dramatickou úlohu
 - zapamatovat si pohádku, děj, příběh a převyprávět ho

- záměrně si zapamatovat a vybavit si prožité příjemné i nepříjemné pocity
- spontánně vyprávět zážitky ze svého okolí, z různých vyprávění, či co dítě prožilo příjemného i nepříjemného
- vyjadřovat fantazijní představy
- dokončit příběh, pohádku (např. vymyslet konec, jinou variantu)
- vyprávět příběh s vizuální či akustickou oporou (podle obrázků, s dopomocí otázek atd.)
- vyjádřit vlastní jednoduché pohybové představy, rytmický doprovod nebo melodii (např. vymýšlet krátké dramatické scénky, naznačit, vyjádřit pomocí pantomimy konkrétní činnost, pohybem ztvárnit slyšenou melodii)
- využívat tvůrčí a výtvarné techniky k výzdobě prostředí
- napodobit některá písmena, číslice
- poznat některé hudební znaky
- orientovat se v řadě (např. první, poslední, uprostřed)
- orientovat se v prostoru podle slovních pokynů
- orientovat se v časových údajích v rámci dne (např. dopoledne, poledne, odpoledne)
- rozlišovat základní časové údaje, uvědomit si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu)
- projevovat zájem o poznávání písmen a číslic, prohlížet si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), znát některé dětské knihy a vyprávět o nich
- samostatně splnit jednoduchý úkol, poradit si v běžné a opakující se situaci, cítit ze své samostatnosti uspokojení (být na ni hrdý)
- přirozeně a v míře dané osobnostními předpoklady projevovat pozitivní i negativní emoce (soucit, radost, náklonnost, spokojenost, ale také strach, smutek)
- přirozeně projevovat radost z poznání a zvládnutého (radovat se, že umí píseň, básničku, ukazuje obrázek, předvádí taneček, výrobek)
- umět to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentovat obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.)

3. DÍTĚ A TEN DRUHÝ (SOCIÁLNÍ)

- **Dílčí cíle:**

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních

- **Nabídka:**

- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat) – mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy

- **Očekávané výstupy:**

- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem (komunikace s dětmi)
- komunikace s dospělým
- odmítnout komunikaci, která je dítěti nepříjemná (sociabilita)

- **Konkretizované výstupy:**

- spolupracovat s dospělým
- respektovat dospělého, komunikovat s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky)
- obracet se na dospělého o pomoc, radu atd.
- chápat a respektovat názory jiného dítěte, domlouvat se, vyjednávat
- aktivně komunikovat s druhými dětmi bez vážnějších problémů (vyprávět, povídat, poslouchat, naslouchat druhému)
- využívat neverbální komunikaci (úsměv, gesta, řeč těla, apod.)
- spolupracovat při hrách
- nepříjemný kontakt a komunikaci dokázat odmítnout
- uvědomit si vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří)

4. DÍTĚ A SPOLEČNOST (SOCIOKULTURNÍ)

- **Dílčí cíle:**

- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

- **Nabídka:**

- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, pečující osoba, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)
- aktivity přibližující dítěti mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda atd.), jednání lidí

- **Očekávané výstupy:**

- vnímat umělecké a kulturní podněty, hodnotit svoje zážitky (kultura, umění)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (kultura, umění)
- utvořit si představu o společenských normách

- **Konkretizované výstupy:**

- pochopit funkci rodiny a jejich členů
- pojmenovat povahové vlastnosti
- pozorně poslouchat a sledovat se zájmem uměleckou produkci (např. literární, filmovou, výtvarnou, dramatickou, hudební)
- vyjádřit a zhodnotit prožitky (co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné apod.)
- vyjadřovat se zpěvem, hrou na jednoduché rytmičné či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností

5. DÍTĚ A SVĚT (ENVIRONMENTÁLNÍ)

- **Dílčí cíle:**
 - rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- **Nabídka:**
 - sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
 - práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- **Očekávané výstupy:**
 - všimnout si změn a dění v nejbližším okolí (adaptabilita ke změnám)
 - porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se jim (adaptabilita ke změnám)
- **Konkretizované výstupy:**
 - zajímat se, co se v okolí děje, všimnout si dění změn ve svém okolí
 - ctít oslavy narozenin, svátků, slavností
 - vědět, že se stále něco děje, že všechno kolem plyne, vyvíjí se a proměňuje běžně proměnlivé okolnosti v mateřské škole vnímat jako samozřejmé a přirozené se tomuto dění přizpůsobovat